

LITUOVOS
NACIONALINĖ
M. MAŽYDIO
BIBLIOTEKA

mpkšlas menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1986
SAUSIO MĖN. 11 d. / JANUARY 11, 1986
PART TWO - Nr. 7(2)

Šiame numeryje:

- Krikštijamojo ir krikštytojo konfliktas. Pokalbis su režisierium Petru Maželiu.
- Pagaliam turime sintaksę.
- Voyager 2 artėja prie Urano.
- Ką žinom apie Tris Karalius ir juos vedusią žvaigždę.
- Yves Broussard eilėrašciai.
- Lietuvių moterų dailininkių draugijos su kaktis.
- Ritualinis pasikalbėjimas apie rašytojų viešnagę Amerikoje.
- Nauji leidiniai.
- Visuomenininko premija.

Kertinė Parastė

Krikštijamojo ir krikštytojo konfliktas

Lietuvių ir lenkų santykiai gilesnio konflikto pobūdį įgyja, kai į juos įsijungia ir religiniai santykiai. Konfliktų pagrindą yra pakankamai dėl politinių ir kultūrinių priežasčių. Paliekant nuošaly tu konfliktą pagrindų nagrinėjimą, sustokime prie religinių pagrindų. Jūs verta nagrinėti grynai religiniu tikslu. Pačios mūsų krikščionybės supratimas verčia mus į tai gilintis. Čia aš turiu galvoje faktą, kad lietuviškai visuomenėje yra pasidarę per sunku pilnai įvertinti tokį lietuviškos krikščionybės faktą, kaip Lietuvos krikštą, įvykdytą paties lietuvių, būtent Jogailos. Šią sunkenybę sudaro tas faktas, kad šis žmogus, būdamas aukščiausias Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos reprezentantas, pasidarė ir Lenkijos karūnos atstovu. Bet šio fakto nagrinėjimas būtų jau politinė, o ne religinė tema.

konflikta, kuris iškilo tarp Romos ir Konstantinopolio ir šiandien tebesitęsia tarp pravoslavijos ir Vakarų krikščionybės.

Šis atvejis yra labai įskalingas, norint suprasti šitokių religiška kultūrinių konfliktų pavojingumą. Ir tai sudaro pagrindą, kodėl į šią problemą tenka eiti bendru ekumeniniu pastangų keliu, kurias pradėjo Antrasis Vatikano susirinkimas.

Jeigu ieškotume daugiau pavyzdžių konflikto tarp krikštytojo ir krikštijamojo, tai jų yra pilna Bažnyčios istorija. Šiandien jis gyvai reiškiasi tarp Europos ir Afrikos. Europiečiai afrikiečius apkrikštijo, tačiau pastarieji jau dabar labai stengiasi kiek galint greičiau atsikratyti savo krikštytojų, siekdami, kad vyskupais būtų patys afrikiečiai. Paliekame nuošaly klausimą, ar tai į naudą išeis jų krikščionybei, tačiau mūsų reikalui, būtent supratimui konflikto tarp krikštytojo ir krikštijamojo, to užtenka.

Mes tačiau šiuo atveju norime pasilikti tik prie religinės problematikos. Ir reikia pažymėti, kad įtampa tarp tos visuomenės arba kultūros, kuri krikštija, ir tos, kuri yra krikštijama, yra visuotinė pastebimas faktas krikščioniškų tautų istorijoje. Ne tik lietuviams nemėgsta lenkų, kiek jie reiškiasi kaip krikštytojai, bet lenkai savo ruožtu nemėgsta čekų, nes iš jų gavo krikščionybę ir vėliau jai geriau atstovavo negu čekai. Tačiau jų konfliktas pasiliko pastovus. Taip Marijonų vienuolijos steigėjas Papčinskis, buvęs Pijorų vienuolis, išstojo iš tos vienuolijos dėl to, kad pijorai buvo per daug čekiški ir per mažai rūpinosi lenkų vaikų auklėjimu.

Gal vienintelė Europos tauta, kuri plačiai paskleidė krikščionybę Amerikos ir Azijos tautų tarpe ir nesusilaukė krikštijamojo pasipriešinimo, buvo ispanai. Bet tai įvyko greičiausiai dėl šių dviejų priežasčių: viena, kad ispanai lygiai intensyviai skelbė ne tik krikščionybę, bet ir savo kultūrą, ir antra, kad anose tautose ji nesutiko su labiau išryškinta vietine kultūra.

Grįžkime prie pagrindinio klausimo, kodėl taip yra. Ar tai yra krikštytojo blogumo padarinys? Gali būti ir tai. Tačiau reikia atkreipti dėmesį į tai, kad krikščionybė niekur neatina kaip gryna idėja be krikštytojo kultūrinės palydos. Tai yra, galima sakyti, esminis krikščioniško apaštalavimo bruožas, kad jis neatina be krikštytojo kultūrinio bruožo. Tam giliausią pagrindą sudaro tai, kad Dievo Sūnus nesireiškė kaip gryna dvasia, bet įsikūnijo ir reiškesi kaip vienos tautos ir kultūros žmogus. Taigi yra visuotinis krikščioniško apaštalavimo faktas, kad krikščionybė niekur neatina

Pokalbis su režisierium Petru Maželiu

RŪTA KLEVA VIDŽIŪNIENE

Pietinė Kalifornija yra savotiškas kraštas. Turim vandenyno žavius pakraščius, turim kalnus su snieguotomis viršūnėmis, turim ir savotiškų grožių kvapų užimančią dykumą. Ir jei čia papulė tiems vaizdams jautrus žmogus, jis jau niekad nepabėgs nuo tų burtų.

Gal todėl mūsų kolonija tokia tampri, tokia jautri menams ir menininkams. Mylimi ir lankomi čia visų menų pasireiškimai — muzikiniai pastatymai, dramos, parodos, literatūros vakarai ir šokių šventės.

— Mielas kolega, mus labai domina Jūsų asmuo, kitaip tariant, Jūsų šaknys ir nueltas kelias, kuris Jus pasuko teatro link. Papasakokite mums savo slapčiausias mintis. Kada į Jūsų gyvenimą įsiskverbė pirmoji scenos ir aplamai meno įtaka?

Kai kitur dramoms sambūriai lieka trumpalaikiai, čia pasitraukiančių veteranų vietas tuoj užima gražūs jaunimas. Mūsų šis Dramos sambūris iš tikrųjų niekad nepriartėjo prie kritiško savo gyvenimo momento, — čia darbuosė Gasparas Velička, Juozas Kaributas, Dalila Mackialienė, o dabar vėl viskas atsinaujino čia prigrįžusia nauja jėga — režisierium Petru Maželiu.

— Rytinėje Lietuvoje, tarp dviejų ežerų — Dauniškio ir Vyžuonaičio, perkirstas upe driekėsi naujais pastatais besipuošiantis miestas — Utena. Pro jį bėgo lygus plentas nuo pat Kauno per Ukmergę, Jonavą, per Lietuvos Šveicariją Zarasus iki Latvijos sienos ir Daugpilio. Aplink gražūs pušynai ir lapuočiai miškai su daugybe beržų, kuriuose grybaudami rasdavome daug baravykų, raudonikių, voveruškų ir kitokių grybų. Ne per toliausiai kerėjo garsieji Labanoro miškai, o aplink gausiuosius ežerus Kirdeikius tiesėsi buvusi demarkacijos linija.

Petras Maželis — visapusiškai kūrybingas asmenybė, kurio šaknys irgi dar ten, tėviškėlėje. Neseniai susirinkome būrys entuziastų atšvesti Dramos sambūrio suruoštą šio jaunos dvasios menininko septyniadesimtą gimtadienį, gal daugiau atkreipdami dėmesį į jo 45 metų scenos darbo sukaktį. Mažai dar mums buvo žinomas Petras Maželis, kaip asmuo, todėl visus labai domino jo tie gausūs ir kūrybingi teatrinio darbo metai. Šia proga turėjau progą pateikti mūsų režisieriui kelis klausimus, norėdama jo asmenį padaryti dar stipriau savu mūsų tarpe.

Mano miesto daugelis gatvių ir turgaus aikštė buvo akmenimis grįsta. Turėjome didelę, gražią bizantinio stiliaus mūrinę bažnyčią. Netoliese, saloje, iš dvaro puošnių rūmų buvo padaryta gimnazija, aplink kurią driekėsi didžiulis parkas ir tankios eglių alėjos. Aplink sporto aikštę augo didžiulė, aukšta alyvų gyvatvorė, kuri pavasarį išsiliūdavo nepaprastu mėlynumu, o jų kvapas per atvirus langus pasiekdavo ir klases.

Režisierius, aktorius, dekoratorius Petras Maželis, švenčias 70 metų amžius ir 45 metų teatrinio darbo sukaktį.

Petras Maželis Leharo operetėje „Grovas Liuksemburgas“ Kauno Didžiąjame teatre.

Petras Maželis (Karalius) operetėje „Sirdis ir ranka“.

be krikštytojų kultūrinio įpakavimo.

Čia glūdi krikštijamojo ir krikštytojo konflikto priežastis. Atrodo, kad tai suprato ir net išgyveno pats Jėzus Kristus. Tai liudija atvejis, kada būrelis graikų, atvykusių į šventes Jeruzalėn, kreipėsi į apaštalą Pilypą, prašydami jo tarpininkavimo susitikti su Jėzumi. Pilypas tą prašymą perdavė Jėzui. Jėzaus reaguojimas į šį kvietimą vertas šiuo atveju mūsų dėmesio. Užtuot davęs tiesioginį atsakymą į kvietimą, jis, tarsi jo negirdėjęs, pradėjo kalbėti apie savo kanciją. Tiesa, jis tai jungė su būsimo plačiu savęs pagar-

binimu, bet tokiu pagarbinimu, kuris ateina tik per mirtį (Jono 12,23-26).

Šis Kristaus padarytas sąryšis tarp mirties ir tarptautiškumo yra akivaizdus ženklas, kokia ši problema yra sunki. Kad ji būtų nugalėta, reikia didelių askečių pastangų tiek iš krikštijamojo, tiek iš krikštytojo pusės.

Ši problema pasidarė ir karinė problema, kai į ją įsijungia politiniai interesai. Tada Kristaus kryžius išvirsta kruvinu konfliktu tarp tautų ir valstybių. Norėti kaip nors lengvai šį konfliktą išspręsti ir paskelbti principą, kad krikščionys už nieką nekariauja, iš-

Nepriklausomybė. Brolis Juozas grįžta namo kaip karo invalidas.

Netoli nuo Dauniškio ežero, iš rąstų pastatytas šiaudiniu stogu trobeje, dargi su plukta asla, atsiranda neturtingoje darbininkų šeimoje šeštas vaikas, vėliau pakrikštytas Petru. Dabar jau buvome penki broliai ir viena sesuo. Kūrėsi Lietuva, kūrėsi ir tauta.

Lankau pradžios mokyklą. Buvau, matyt, neblogas mokinys, nes niekad nebuvo užkrauti vasaros darbai. Jau čia man tekdavo dažnai deklamuoti ir vaidinti. Pamenu, kad net vaidinau pagrindinį Kajaus vaidmenį „Sniego karalaitėje“ ir padėjau dažyti dekoracijas. Iš motinos paveldėjau lyrinį balselį, tad kartą mokyklos renginy turėjau dainuoti solo — Saulele raudona. Kadangi visi buvome gana balsingi, tai turėdavome eiti giedoti Dovydo ir kitokias psalmes pagrabuose, kartais per ištisą naktį.

Pagaliam jau dešimties metų. Tapau gimnazistu, o kadangi buvau labai mažo ūgio, tai pavardė Maželis labai tiko ir kiti vaikai negalėjo juokauti. Neduok, Dieve, jei

būčiau turėjęs pavardę Didžiulis: vaikai būtų gerokai papešioje.

Mokiaisu gerai, nes visada turėjau privačių mokinių, kartu užsidirbdavau ir keletą litų knygoms ir uniformai. Vasaromis daug dirbdavau su dail. Siliusku, dekoruojant namus, na, ir kartais mokė piešti paveikslus ir gamtoje, ar tai prie ežero, ar gimnazijos parke, ar liūliuojančių javų laukuose.

Gimnazijos chore dainavau iš pradžių sopranu, vėliau altu, ir nuo penktos klasės jau buvau tenoras. Mokytojo Grigaliūno rankose gimnazijos choras buvo didelė atrakcija. Nežinau už kokius nuopelnus man mokytojas leisdavo kartais dainuoti solo. Pamenu, kad mano pirmasis solo buvo su choru — Sasnausko — „karvelėli, mėlynasis“. Šią dainą dar ir šiandien labai myliu. Šalia prasidėjo ir vaidinimai, ir dekoracijų piešimas. Čia ypač daug man padėjo meno mokytojas dail. Grikielis. Tapau juo asmeniškai mokiniumi. Buvo griežtokas, daug reikalavė, net ir pyktelėdavo. Kadangi mokytojams buvo didžiulė pagarba, ginčytis, aišku, buvo nevalia.

Pagaliam biagamieji egzaminai. Petrelis turbūt persistengė besiruošdamas, keldamasis ankstyvais rytais, kad nusilpo ir gavo stiprią anemiją. Pamokų metu klasėje pradėjo nualpti, o čia pat egzaminai jį dar labiau bauginė. Kas bus, jei susirgsiu, negalėsiu laukti egzaminų ir reiks likti antriems metams. Laimė, buvau geras mokinys. Apskrities gydytojas ir pedagogų taryba siuntė raštą su daugelio metų pažymiais Švietimo ministerijon. Dvi dienas prieš egzaminus Ministerija raštu pranešė, kad mane nuo egzaminų atleidžia, duoda brandos atestatą veltui, tik

reikia išlaikyti lotynų rašomąjį egzaminą. Galite įsivaizduoti mano džiaugsmą. Sveikata greitai sugrįžo.

Baigęs gimnaziją labai norėjau studijuoti mediciną, bet finansiniai nepritekliai pakreipė kita kryptimi. Gavau darbą Kėdainių apskr., Kraikų valsčiuje, kaip policijos raštininkas, o už metų persikėliau į Dotnuvą, kur tapau studentu Žemės ūkio akademijoje. Neilgai nešiojau studento kepuraitę, nes buvo sudarytos sąlygos atlikti karinę prievolę Auto rinktinėje Kaune, Šančiuose. Čia eilinis kareivis Petras Maželis sudaro chora, jam vadovauja, išdėliodamas mozaiką papuošia vietą prie rinktinės štabo būstinės, už ką rinktinės vadas pulk. Babickas apdovanojo dviejų savaičių atostogomis.

Vieną popietę, besilsint lovoje, prie manęs priėjo švietimo reikalams karininkas kpt. Bartkevičius-Bartkūnas. Klausė, ar negalėčiau parašyti ir paruošti dainas kariuomenės pusvalandžiui per radiją. Buvo atlikta ir, matyt, neblogai, nes tuojau buvau įtrauktas į Švietimo skyrių talkai. Atlikome keletą ir neblogo radijo vaidinimų, vaizduojančių karių gyvenimą.

Baigiu mokomąją kuopą pirmuoju, mane apdovanoja sidabrinu laikrodžiu su prezidento Smetonos portretu, o 1938 m. vasario mėn. 16 d. vienintelį eilinį kareivėlį Petru Maželį Prezidento aktu už nuopelnus Lietuvai apdovanoja Gedimino ordino medaliu. Buvau tada vos 21 metų. Buvau laimingas, nes galėjau parodyti savo medalį broliui Juozui, kuris nešiojo Vyties kryžių. Karo technikos štabo paprašytas, parašiau straipsnį — „15-kos mėnesių gyvenimas“, kuris buvo išspausdintas sukaktuvinėje knygoje.

Penkiolikos mėnesių kariškas gyvenimas pasibaigė, pradėjau vėl auginti plaukus, grįžau Utenon aplankyti tėvų ir tėviškės. Matyt, įgijau nemažą pasitikėjimą kariniukuose, kad man buvo pasiūlyta pasilikti Kaune ir dirbti Karo technikos štabe, mobilizacijos skyriuje, civiliu tarnautoju. Praleidęs mėnesį atostogų tėviškėje, grįžau Kaunan. Čia bedirbant muz. Liuberskis organizavo puskarininkių chorą (aš jau buvau pakeltas į tokį laipsnį), kuris turėjo važiuoti į Rygą koncertui. Man reikėjo prisijungti. Prie manęs sėdėjo kareivėlis, kuris po repetacijos ragino mane įstoti į konservatoriją, nes jis pats ketinas bandyti egzaminus. Palydžiu jį į konservatoriją. Sėdžiu koridoriuje. Įvairūs studentai sėdi su gaidomis. Kiekvieną iš eilės pakviečia salėn, iš kurios girdėti dainavimo pratimai ir egzaminams pasirinkta daina ar arija. Ir taip iš eilės eina merginos ir vyrai, visi pasiruošę dainuoti. Lieku vienas sėdėti, laukdamas draugo. Pagaliau ir man liepia eiti salėn. Aš bandau ginčytis, kad aš nesuinteresuotas, bet kareivėlis riktelėjo, sako, eik ir gana. Įeinu. Baimė apėmė. Prie komisijos stalo jau pavargę sėdėjo komisijos nariai: Grigaitienė, Kutkus ir operos (Nukelta į 2 psl.)

V. Bgd.

Pokalbis su režisierium Petru Maželiu

(Atkelta iš 1 psl.)

rež. Oleka. Prie pianino scenoje sėdėjo irgi nukamuota pianistė Dukstulskaitė. „Kur Jūs prašymas?“ — klausia raštininkas. Aš nerašiau jokio prašymo, bet jie kažkodėl man vis tiek liepė eiti į sceną nors galvą pakėlė ir žiūrėjo į mane. Manyje kilo totalinis sumišimas. Dukstulskaitė prašo gaidų, kurių aš visai neturiu. „Tai ką tu moki?“ Atsiminiau savo solo — Karvelėli, mėlynasis... Laimė, pianistė mokėjo mintinai. Apsimokėjau 15 litų už egzaminu ir išėjęs į koridorį čia pat išdrožiau didelį pamokslą kareivėliui už tokią sarmatą.

Kita ryta prie konservatorijos durų buvo priimtųjų sąrašas. Petras Maželis priimtas į operos klasę — ... Pagalvojau, kad turbūt labai trūksta tenorų, jeigu mane priėmė.

Dirbdamas pradėjau lankyti konservatoriją ir dainavimo pamokas pradėjau su operos solistu Kutkumi, vėliau su operos režisierium Petru Oleka. Šalia muzikinių dalykų reikėjo lankyti ir baletu solistes Olekienės plastikos baletu pamokas.

Komunistai okupuoja Lietuvą. Karinės įstaigos, aišku, išnyko. Gavau darbą alaus bravore Ragutyje ir vis dar lankiau konservatoriją. Ruskiai nutarė padaryti muzikinį teatrą ir statė „Vestuvės Malinukoje“, kur pagal įsakymą aš turėjau dalyvauti, ir ne kaip dainininkas, o šokėjas, kartu su teatro šokėjais. Toks iš manęs ten buvo šokėjas, bet gal valdžia žinojo geriau.

Visą bolševikmetį gyvenau režisieriaus Olekos bute, nes reikėjo, kad tokio buto kvadrato dygtų daugiau žmonių. Man buvo labai naudinga, nes tapau privačiu režisūros mokinium. Operos rež. Petras Oleka praleisdavo ištisas valandas su manim, kalbėdamas, mokydamas, rodydamas ar pasakodamas teatro ir režisūros paslaptis. Tai buvo mano geriausia mokykla.

— *Pagaliau vokiečių okupacija. Kokia kryptimi tada nuėjo Jūsų gyvenimas?*

— Vėliau viskas subyrėjo. Mane paskiria į didžiulį Wolfo Engelmano alaus bravore vicedirektoriumi. Gal dėl to, kad vokiečių kalbą neblogai mokėjau. Buvau ten trumpai, konservatorija vėl pradėjo veikti, galvojau įstoti dargi į meno mokyklą, bet šias mokyklas vėliau vokiečiai uždarė. Rudenį kuriasi operės teatras. Buvau pakviestas iš aš. Štai 1941 m. lapkričio mėn. 21 d., „Linksmosios našlės“ premjera Kauno Didžiojo teatro scenoje (buv. Valstybinio). Po to, jau ėjo „Grovas Liuksemburgas“, „Lengvoji kavalerija“, „Širdis ir ranka“, ruošiasi „Mėlynajai kaukei“.

— *Atriduriate Vokietijoje?*

— Taip, Vokietija. Bombardavimo metu sužeistas Čekoslovakijoje, Pilzeno mieste, sulaukiau amerikiečių karių. Pėsčias per 12 dienų su pūslėtomis kojomis grįžau į Kasselio priemiestį, kur anksčiau pas vokiečius buvau gyvenęs. Sužinojau apie DP stovyklą. Prisiūngiau. Čia tuojau įsteigėme chorą, tautinių šokių grupę. Atsiradus baletu solistui Alfai Liepiniui, buvo įsteigta baletu studija, kuri labai padėjo Augsburgu pastatytam baletui „Coppelia“. Savo ruožtu studija suėmė daug koncertų saviems ir svetimtaučiams.

Suorganizuojau lietuvių

teatralų suvažiavimą ir ten visą savaitę turėjome koncertus. Stovykloje buvo tūkstančiai svetimtaučių, tad šis meno festivalis padarė gerą įspūdį UNRRAI apie lietuvius.

— *Kada atsidarė vartai į Ameriką? Kada ten įsijungėte į teatrinį gyvenimą?*

— 1949 metais Padėkos dieną atsidūriau New Yorko uoste. Iš čia mano mieli sponсорiai Salasevičiai parsigabeno mane į Clevelandą. Čia manęs jau laukė Čiurlionio ansamblis. „Dirva“ ruošia vakarą. Kažkas pakišo komediją „Moterims neišsimeluos“. Tautinė sąjunga globoja Jaunimo teatrą, Antanas Oliš teatras atidarė ir pakrikštijo „Rūta“. Pirmasis veikalėlis — „Žirgonė“ ir „Gailė“ — parašytas losangelietės rašytojos Pertronelės Orintaitės-Janutienės. Vėliau jau ėjo dideli pastatymai: „Burtininko pinklėse“, „Keturi keliauninkai“, „Už burtoji globėja“ pirmam dramos festivalyje laimėjome pirmą premiją kartu su Los Angeles Dramos sambūriu, kuris mūsų premijos niekam neskelbdavo. „Užburtoji dūdelė“ buvo paskutinis Rūtos teatro pastatymas. Reikėjo duoti ką nors ir vyresniesiems, tai skautai ir ateitininkai bendromis jėgomis pastatė Binkio „Atžalyną“ ir nuo čia prasidėjo Vaidilos teatras, bandęs apimti ir jaunuosius ir senuosius.

Vaidilos teatre praleidau 15 metų. Pakeitus darbą, sąlygos nebeleidė teatre dirbti toliau. Tik išėjęs į pensiją vėl pradėjau dirbti, pastatydamas Rukšėno „Posėdis pragare“, su kurio dramos festivalyje laimėjom tris „oskarus“ ir su Los Angeles Dramos sambūriu jau nereikėjo dalytis. Tai buvo paskutinis mano pastatymas Clevelande, nes, pagal Visvydą, mane pasivogė Dramos sambūris.

Nedarbo su Vaidila metais aš turėjau progos surežisuoti Gaidelio operą „Dana“ ir Verdi „Likimo galią“. Taip pat ir Dainavos meno ansamblui Jurgučio „Čičinską“. Pačiame Clevelande dar spėjau pastatyti keletą radijo vaidinimų, ypač pažymėtinas Dickenso „A Christmas Carol“ pastatymas.

Vaidilos teatre buvo daug gana sunkių pastatymų. Pažymėtini „Vincas Kudirkas“, kur Kudirkos vaidmenį vaidino akt. Henrikas Kačinskas; „Brandos atstatas“, Vydūno „Ne sau žmonės“, Maironio „Kęstučio mirtis“, Landsbergio „Penki stulpai turgaus aikštėje“, Mariūno „Melas šventykoje“, „Mokytis draugai“ ir daug kitų. Tarp kitko turiu pasakyti, kad „Penkiuose stulpuose“ ir „Mele šventykoje“ vaidino iš Kanados atsikėlusį Clevelandan Dalila Mackialienė. Tada buvo dirbta daug, nes visiems pastatymams aš pats turėjau daryti ir dekoracijas, jaunimo veikalams paruošti šokius, dainuoti ir režisuoti Čiurlionio ansamblyje; jam važiuojant į Pietų Ameriką, paruošti tautinius šokius. Daugeliu atvejų puošdavau sales, dekoravau ir atlikau medžio drožinius Lietuvių namuose restoranui ir barui, projektuodavau parado vežimus 185-tos gatvės festivaliuose, kur buvo laimėta ir premijų. Stebiuosi, kaip galėjau tiek daug laiko praleisti šiems darbams, kada reikėjo ir duoną uždirbti, auginti dukrą ir prižiūrėti namus. Galbūt jaunesni metai turėjo idealistinių polėkių.

— *Esate ir dailininkas. Kur tai pritaikėte Amerikoje?*

Petras Maželis Coppeliaus vaidmenyje baletu „Coppelia“, pastatyta Augsburgu, Vokietijoje, pokario metais.

Petras Maželis Leharo operetėje „Linksmoji našlė“ Kauno Didžiąjame teatre.

— Pastaruosius 13 metų dirbau didžiulėje Higbee krautuvelyje miesto centre — tapau „artist for special events“. Dešimtam aukšte turėjau didelę auditoriją ir gerą, su gerais įrengimais, sceną. Čia ir madų parodos, šaunūs labdarybės baliai — tai simfoniam orkestrui, tai meno mokyklai, tai Playhouse. Teko dekoruoti įvairius pastatus, sales, auditorijoje įrengti kalėdines fantazijas, dirbti su pasaulinio masto madų kūrėjais. Ypač buvo įdomu, kai kiekvieną pavasarį atvažiuodavo Metropolitan opera. Čia turtovaliai po sceną esančiuose garažuose turėdavo savo paviljoną, kur prieš operą vakarieniaudavo, pertraukę metu demonstruodavo madas, kad pasirodytų spaudoje, darydavo šampano priėmimus operos žvaigždėms. Tokį paviljoną puoti buvo mano vieno uždavinys. Kiekvienais metais vis kitaip, kas darbą darė labai įdomu. Darbe daug išmokau; be to, atvažiuavęs į Clevelandą, studijavau dramą Fenn kolegijoje.

Mėgstu gamtą, savo darbą,

gėles, krūmus. Esu atlikęs daug sodybų išplanavimų ir apodinimų. Kalnai ir vanduo — mano terapija. Galiu ištiesi valandomis sėdėti, žiūrėti, kaip saule slenkant keičiasi šešėliai, kaip debesys veja vienas kitą, klausytis įvairiausių garsų ir aidų. Iš motinos visi paveldėjome vaišingumo jausmą. Mėgstu vaišinti ir, jei būčiau turtininkas, virčiau pietus, surengčiau ir baliuką savo artimiesiems. Esu vienas, bet ne vienišas. Būna daug dienų, kad net nežinau savo balso, o ir telefonas tarsi būna išjungtas. Bet, Dievuliau, kiek daug galvojimo, kiek kūrybinių spėjimų prabėga galvoje, kiek daug išmintingų mintčių knygoje.

Mėgstu žmones, bet nesijaučiu gerai masėse, ypač kai nedaug ką pažįstu. Tikrai, esu kuklus, nors kai kam atrodytų, kad išdidus. Dažnai būnu ir nekaltas.

— *Kaip žiūrite į ateitį mūsų tarpe?*

— Nūn esu Los Angeles. Manau, per trumpą laiką (aš gi čia dar tik pusantų metų),

jau nemažai padarėme. Tai dėka Dramos sambūrio ir jų vadovų Emos ir Vinco Dovydaičių. Manęs niekas tiek nepaveikia, kaip netinkamas priėjimas prie scenos ar vyksmai scenoje. Man publika yra mielas svečias. Aš noriu tinkamai jį ir priimti. Juk ir namuose šeimininkai puošiasi, dengia staltiese stalą ir t.t. Dabar gi žiūriu, kiek daug renginių vyksta scenoje, nepatikrinus šviesų, dulkių, grindimis vaikšto kalbėtojai ar dainininkai, vaikščioja lyg po daržinę, užmiršdami, kad svečiai seka ir laukia. Per sceną turėtų eiti šviesa, grožis, estetika ir etika. Čia aš esu nesukalbamas ir jaudinuosi labiau, negu kokia nors nevkusia, žmones apgaudinėjanti kritika.

Atlikau lyg ir išpažintį. Sunku buvo prisiversti tai atlikti. Išsipasakojau ir pasijutau lyg nuogas esąs. Daugelis mano darbų buvo mano asmeniškai prisiminimai. Dabar gi man daugiau jau nebereikės pasakoti, nes Jūs būsite liudininkais darbų ir įvykių ateities dienomis.

Pagaliau turime sintaksę

JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

Juozas Masilionis. Lietuvių kalbos sintaksė. Išleido JAV LB Svetimo taryba 1985 m. Leidimą parėmė Lietuvių Fondas. Spaudė „Draugo“ spaustuė. Kieti viršeliai, 180 psl., kaina 9 dol., gaunama ir „Drauge“. Su persiuntimu — 11 dol.

stengėsi iščiulpti geriausia „sintaksinį nektarą“.

Žinoma, įvairių sintaksių turėjome ir pirmiau, bet kai kurios jau buvo pasenusios, kitų laidos išsibaigusios, tad norintieji jau niekur nebegalėjo jų gauti. Ypač tą spragą labai jautė liuanistinės mokyklos. Būtinai reikėjo ką nors daryti. Inicijavos ėmėsi Pedagoginis liuanistikos institutas. Buvo svarstyta, ar perspausdinti L. Dambriūno sintaksę, kurios jau visos laidos buvo išsibaigusios, ar paruošti naują. Kadangi L. Dambriūno sintaksėje būtinai būtų reikėję kai ką papildyti ar pataisyti, tai buvo nutarta verčiau ruošti naują. Šis darbas atiteko mokytojui Juozui Masilioniui, Chicagos aukštesniosios liuanistinės mokyklos direktoriui. Jis tuoj ėmėsi darbo, ir štai jau turime naują sintaksę.

Sintaksė yra trečia gramatikos dalis (šalia morfologijos ir fonetikos). Jos vardas yra kilęs iš graikiško žodžio „syntaxis“ — sudarymas, sujungimas. Tai yra mokslas apie sakinių sudarymą. Be abejo, visiems, kuriems rūpi kalbos tikslumas, ryškumas ir aiškumas, šis mokslas yra būtinas.

Autorius, rašydamas šią sintaksę, naudojo Rygiškių Jono, Petro Klimo, Zigmanto Kuzmickio, Leonardo Dambriūno ir P. Gailiūno bei Žiugždos sintaksėmis. Jis pastebė, kad „geriausia sintaksinė sistema“ ir tiksliausias aptarimus duoda P. Gailiūno ir J. Žiugždos sintaksė, išleista Kaune. Autorius naudojo jos 1970 metų laidą, bet dabar jau yra pasirodžiusios ir kitos papildytos bei pataisytos laidos. Šia sintakse autorius daugiausia naudojo, bet ir iš kitų minėtų sintaksių jis, lyg darbšti bitelė,

Dar galima paminėti ir kitas dvi Lietuvoje išleistas didesnes sintakses — tai J. Balkevičiaus 480 puslapių 1963 m. išleista „Dabartinės liuanistikos kalbos sintaksė“ ir 1976 m. išleista trečiąją akademinę „Lietuvių kalbos gramatikos“ tomą, kuriame labai plačiai nagrinėjami įvairūs sintaksės klausimai. J. Masilionis, žinoma, būtų galėjęs ir jomis pasinaudoti, bet gal jis neturėjo jų po ranka, o gal būtų užėmė per daug laiko gilintis į tų sintaksių labirintus, ypač į tą akademinę sintaksę, kurioje yra net 1014 puslapių! Ji skirta ne mokyklų ar gimnazijų mokiniams, bet universitetų profesoriams ir liuanistikos kalbos studentams.

J. Masilionio paruoštą sintaksę ypač reikia pagirti dėl to, kad joje yra labai daug pavyzdžių, iliustruojančių ir paaiškinančių pateiktas taisykles. Apie tai pats autorius taip rašo pratarėje: „Aiškinant bet kokią sintaksės klausimą, pirmiausia čia duodama daugybė pavyzdžių. Jie visur numeruojami ir, darant aptarimus, į tuos pavyzdžius nurodoma. Kiekvienam išaiškintam klausimui geriau suprasti ir įsisavinti duodami dažniausiai trys patiniai, turį irgi didelį skaičių sakinių. Po kiekvieno pratimo yra duodamas atlikto reikalavimo pavyzdys, išskyrus tuos pratimus, kur atitinkamus sakinius prašoma pačiam sugalvoti.“

Idealu, be abejo, būtų visus pratimus, kaip sakoma, nuo a iki z atlikti. Tačiau Lietuvių kalbos sintaksė skiriama ne tik mokyklai, bet ir plačiajai visuomenei, besidominčiai sintaksės klausimais ir taisyklingsa sakinių skyryba. Mokykloje mokytojas turi suvokti, kurįs aiškinamuosius pavyzdžius naudoti ir ar visą ar tik dalį pratimo užduoti atlikti. Ne mokykloje kalbos besimokąs pats numanyti, kada aiškinamąjį dalyką yra jau supratęs, kada dar ne. Pratimo, prašančio sugalvoti sakinį, nereikėtų nei vieniems, nei kitiems aplėsti, nes jis labiausiai parodo, ar tas sintaksės klausimas tikrai supratas.

Kiekvienam betgi atmintina, kad kalba yra gyvas dalykas ir ne viską galima ir atitinkamas formules ar aptarimus sugrūsti. Ir geriausias sintaksės išduojavus, kartais bus neaiškumų, kuriai sakinio daliai ar kitą žodį priskirti, kokios čia rūšies šaltinis sakiny, kokių sujungimų sudėtas sujungiamasis sakiny. Kalboje yra daug laisvės, bet ta laisvė turėtų būti vis dėlto pagrįdinė ir labai aiški sintaksės dėsnų nelaužant“.

Autorius, žinoma, laikosi (kaip ir kiekvienas kultūringas liuanistikos turėtu laikytis) dabartinės rašybos, o ne tos, kurią vartojome prieš kelias dešimtis metų. Toji rašyba nedaug skiriasi nuo buvusiosios, bet vis dėlto šiek tiek skirtumų yra.

Ieškoti sintaksėje kokių nors netobulumų ir apie juos kalbėti nebūtų jokios prasmės. Tai būtų naudinga tada, jeigu galvotume apie antrąją jos laidą arba apie visai naują sintaksę. Jei kada nors to ir reikės, tai, be abejo, bus negreit. Pasitaiko viena kita korektūros klaida, bet ir apie tai kalbėti neverta, nes iš praktikos gerai žinome, kad tokių klaidų išvengti beveik neįmanoma.

Tad šią sintaksę visiems rekomenduojame. Ji bus reikalinga ir naudinga ne tik liuanistikoms mokykloms, bet ir mūsų rašytojams bei žurnalistams. Tikimės, kad ji padės geresnei sakinių struktūrai mūsų raštuose. Dėl to džiaugsis ne tik redaktoriai ir mokytojai, bet rašytas žodis bus aiškesnis bei suprantamesnis ir eiliniam skaitytojui.

A. Radzius

Voyager 2 artėja prie Urano

Didysis amerikiečių keliauninkas erdvėlaivis Voyager 2 jau čia pat prie Urano sistemos slenkščio. Pernai, lapkričio 4 d., jis pradėjo planetos stebėjimo darbą, padarydamas septynis filmus, iš kurių astronomai tikisi nustatyti, per kiek laiko iš tikrųjų Uranas apsiskuka aplink savo ašį. Iki šiol jo rotacijos periodas nebuvo tiksliai žinomas.

Sio mėnesio 24 d. Voyager 2 perskris per visą Urano sistemą. Perskridimo tvarkaraštis toks:

Sausio 23 d. Manoma, kad erdvėlaivis pateks į Urano magnetosferą, jeigu planeta ją turi. Tos pat dienos vakarą, 11 val. 41 min.

Urano žiedai pradės žvaigždės Sigma Sagittarii okultaciją (pridengimą), kuri tęsis keturias valandas. (Šiame tvarkaraštyje naudojamas Rytų standartinis laikas).

Sausio 24 d. 10 val. 11 min. ryto praskridimas pro ketvirtąjį Urano satelitą Titaniją 231,000 mylių atstu.

11 val. 13 min. ryto praskridimas pro penktąjį Urano satelitą Oberoną 293,000 mylių atstu.

11 val. 22 min. ryto praskridimas pro antrąjį Urano satelitą Arielį 79,000 mylių atstu.

12 val. 5 min. praskridimas pro pirmąjį Urano satelitą Mirandą 18,000 mylių atstu.

12 val. 17 min. erdvėlaivis kerta Urano žiedų plokštumą. Ieško dalelių arti Mirandos orbitos.

1 val. p.p. praskridimas pro patį Uraną 66,500 mylių atstu nuo planetos centro ir 50,700 mylių nuo jos debesų.

1 val. 20 min. p.p. Uranas pridengia žvaigždę Gamma Persei.

1 val. 28 min. p.p. Urano žiedai pridengia garsiąją kintamąją žvaigždę Algolį (Beta Persei).

3 val. 25 min. p.p. erdvėlaivis pradeda savo kelionę pro Urano šešėli. Jam tada įvyksta Saulės užtemimas, kurs truks 80 minučių.

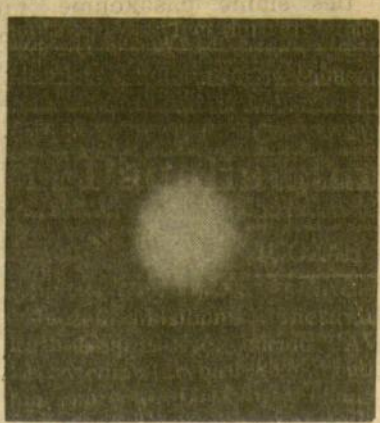
3 val. 38 min. p.p. Uranas pridengia erdvėlaivį nuo Žemės. Voyager 2 pridengimas (okultacija) truks 82 minutes, ir per tą laiką joks radiosignalas iš erdvėlaivio Žemės nepasieks.

3 val. 53 min. p.p. praskridimas pro trečiąjį Urano satelitą Umbrielį 202,000 mylių atstu.

10 val. 42 min. vakaro ieškojimas pašvaisčių Urano nakties pusėje.

Vasario 25 d. Vizitas į Uraną baigtas. Sekantis praskridimas bus pro Neptūną ir jo satelitą 1989 m. rugpjūčio 25 d.

Uranas yra septyntoji Saulės sistemos planeta, bet pirmoji surasta teleskopu. Ją surado

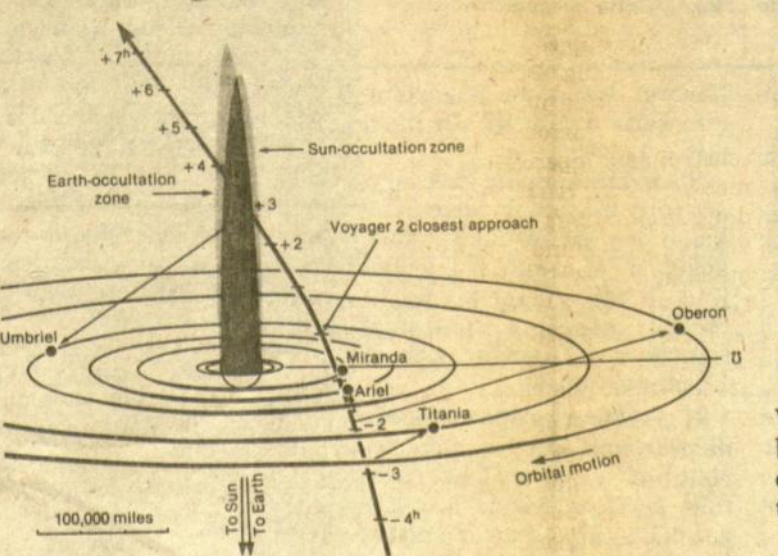

Voyager 2 padaryta Urano planetos nuotrauka 1985 m. liepos mėn. 15 d., kada erdvėlaivis buvo 153 milijonų mylių atstumu nuo planetos. Urano diskas turi mėlyną atspalvį, nes planetos atmosferoje esantis metanas absorbuoja raudoną šviesą. Dėmių nematyti.

anglų astronomas mėgėjas Sir William Herschel 1781 m. kovo mėn. 13 d.

Planetos skersmuo 32,200 mylių, atstumas nuo Saulės 1 bilijonas 783 milijonai mylių. Aplink Saulę apibėga per 84 metus. Planeta apsupta tiršta atmosfera, bet jokių dėmių jos diske teleskopais nepasisekė pastebėti. Net ir gerokai priartėjus Voyager 2 fotografijos dėmių nerodo.

Dėl nepaprastai didelio planetos atstumo erdvėlaivio radiosignalams pasiekti Žemę reikia ne mažiau kaip 165 minučių. Tad Žemės sekimo stotys tik dviem valandom ir 45 minutėm prabėgus tegalės užregistruoti Voyager 2 praskridimo įvykius ir siunčiamus duomenis, kurių astronomai su nekantrumu laukia.

Voyager 2 perskridimo per Urano sistemą schema.

Ką žinom apie Tris Karalius ir juos vedusią žvaigždę

ALDONA ZAILSKAITĖ

KAS JIE BUVO?

Kai skaitom Mato 2:1—12, nematom žodžio „karaliai“, o parašyta „išminčiai“ — graikų kalboj magoi (vienaskaitoj magos). Graikų helenistiniame pasaulyje tai Persų kunigiško luomo nariai, ypatingų ženklų interpretatoriai. Kadangi jie buvo laikomi išminties „specialistais“, graikų filosofai dažnai buvo vaizduojami, kaip tokių magų mokiniai. Taigi, graikuose į juos buvo žiūrima pozityviai.

Žydų pasaulyje buvo kur kas kitaip. Žydų tradicijose jie buvo laikomi tamsumo ir pagonybės apraiška. Jų veikla buvo priešpastatoma teisingajai pranašų dvasiai. Štai Pakartoto Įstatymų knygoj (18:14): pamokymas: Anos tautos, kurių žemę paveldėsi, klauso putveidų ir raganių; tu gi Viešpaties, savo Dievo, kitaip esi pamokytas“. Arba štai Izaijo knygoj (44:25) nurodytas tikrasis santykis tarp jų ir Dievo: „Aš nieku paverčiau žynių ženklus ir darau, kad burtininkai dūktų; aš pastumiu atgal išmintinguosius ir jų žinojamą darau paiką“.

Tačiau atrodo, kad astrologiją žydai laikė kur kas aukščiau negu burtus ir magiką. Pirmo šimtmečio rabinai net manė, kad žvaigždės itakuoja nežydų gyvenimą, o antro šimtmečio sinagoga Galilėjos ežero pakrantėje turėjo net zodiako ženklų mozaiką. Taigi, nors burtininkai bei žyniai, t.y. magai, visuomet buvo smerkiami žydų tradicijose, vėlesnėj — helenistinėj žydijoj astrologija nebuvo laikoma išimtinai neigiamu reiškiniumi.

Mato išminčių atpasakojime (2:1-12) matome, kad jie pristatomi labai pozityviai. Tik nežinom, ar jie buvo astrologai. Greičiausiai į šių magų mokslus įėjo astrologija, kartu su įvairių šventraščių bei išminties knygų studijavimu, galbūt ir burtai. Kai kas spėja, kad jie galėjo būti babiloniečiai, nes buvo skaitė ar girdėję apie žydų laukiamą Mesiją, o nuo Tremties laikų (šeštame šimt. prieš Kristų) Babilonijoje liko daug žydų. Taigi, kas tie išminčiai iš tikrųjų buvo, tegalima spėlioti, bet tie spėliojimai kiek galima remiami turimais duomenimis apie tų laikų gyvenimą, tuo tarpu liekant atviriems naujiems duomenims.

Kaip išminčiai pavirto karaliais

Šventraščio tyrinėtojas kun. Raymond Brown šitaip išdėsto turimus duomenis apie

išminčių tradicijos rutuliojimąsi.

„Paslaptieji išminčiai iš Rytų anksčiau ir dažniau turėjo populiarią krikščionišką vaizduotę negu kur kas paprastesni Betliejaus lankytojai piemenys, minėti Luko evangelijoje“. Jokūbo prot-evangelijoje (2-trame šimtm.) kaip ir Mato evangelijoje, nėra užuominų apie piemenis, tačiau išminčiai garbina kūdikėlį urve, kas yra įdomus mišinys Mato ir Luko pasakojimų.

Romos katakombų piešiniuose išminčiai pasirodo du šimtmečius anksčiau negu piemenys. Pastarieji pasirodo tik ketvirtuo šimtmečio piešiniuose, ir tai šalutinėse rolėse, pirmiausia išminčiams. Beje, net jų „palaikai“ plačiau keliauvo, negu patys išminčiai. Skaitome, jog imperatorius Zenonas 490 metais jų palaikus parsisiusdinęs iš Persijos į Konstantinopolį, o vėliau tos pačios ar kitos jų relikvijos pasirodžiusios Milane. Iš ten 1162 m. tos relikvijos nukeliamos į Koelną su imperatoriaus Friedricho Barbarosos grobiu, nuteriojus Italiją. Ir tie palaikai, nedaug tenukentę kelionę, nes ten pat kalbama, jog jie dar nesugebė.

Tik Reformacijos metu išminčiai susilaukė piemenėlių konkurencijos, protestantams linkstant prie jų kaip „švaresnių nuo popiškų relikvijų garbinimo prietarų“. Katalikuose kova dėl išminčių kilo tik 1960-tajame dešimtmetyje, prasidėjus rimtesnėm šventraštinėm studijom. Tuomet kai kurie asmenys net naudojo išminčių istorikumo pripažinimą kaip rodiškį, nustatant, kaip toli šventraščio čio tyrinėtojas yra „ukryptes“.

Šie Trijų Karalių Mato evangelijos praturtinimai vaizduote bei pamaldumu yra gražus pavyzdys šventraščio aiškinimo tikėjimo bei pamaldumo skatinimo tikslu, nes jie neiškreipia Mato pagrindinės minties šiame pasakojime. Pirmasis žingsnis šios evoliucijos aiškinimo procese buvo pakėlimas išminčių į karališkąjį luomą. Šį žingsnį paskatino Mato užuomina į 72 psalmę (10, 11 eil.): „Salų ir Tarsio valdovai jam mokė duoklę, dovanas neš jam Arabijos, Sabos valdovai! Visi valdovai parpuolę jį garbins, tarnaus visi jam pagony“). Ir ši tradicija greitai prigijo. Rytuose antrame šimtmečio išminčiai jau buvo laikomi beveik karaliais. Vakaruose šeštame šimtmečio jėgose buvo lyg ir savime aišku, kad jie buvo karaliai.

Sekantis žingsnis buvo sukonkretinti jų skaičių. Kadangi minimos trys dovanos, dažniausiai minimi ir trys karaliai. Tačiau yra ir

Albrecht Duerer (vokietis, 1471-1528)

Trys karaliai (Wallraf-Richartz muziejus Koelne, Vokietijoje)

kitų tradicijų. Čia minėtosse katakombose buvo atvaizduoti tik du išminčiai; trečio šimtmečio kitoje katakomboje keturi; o kai kuriuose Rytų bažnyčių viduramžių sąrašuose net dvylika — su vardais.

Seniausiai žinomi jų vardai rytuose tai Hormizda, Persijos karalius, Jazdegerdas, Sabos karalius, ir Perozadas, Sebos karalius. Etiopijos krikščionių veikale, Adomo ir Ievos knygoje, jie minimi kaip Horas, Persų karalius, Basanateris, Sabos karalius, ir Karsudanas, Rytų karalius. Vakarų krikščionys juos pažįsta Baltazaru, Melchioru ir Kasparu vardais.

Jų dovanos aprašomos garsoje šesto šimtmečio mozaikose Ravenoje, Italijoje: „Išminčiai buvo tie, kurie davė Viešpačiui Dievui dovanas. Pirmasis, girdi, vadinamas Melchioru, senas, žilas žmogus su ilga barzda... kuris aukšą paaukojo Viešpačiui, kaip karaliui. Antrasis, vadinamas Kasparu, jaunas, bebarzdis raudonveidis, pagarbino Dievą smilkalų dovana, kaip derama dievybei. Trečiasis, juodaodis ir labai barzdotas, vardu Baltazaras, savo myros dovana paliudijo, jog Žmogaus Sūnus mirsiąs“. Ilgainiui ši simbolika buvo pritaikyta ir krikščioniškam atolepiui evangelijai: auksas simbolizavo dorybę, smilkalai maldą ir myrą kančia.

Koelno šventųjų kalendorių, kur jų tariami palaikai

dabar ilsis, randam šį nai-viai gražų įrašą:

„Išskentėje daug bandymų bei vargų evangelijos labui, trys išminčiai susitiko 54-taisiais Kristaus metais Sewoje (Sebastėje Armėnijoje) atšvesti Kalėdų švenčių. Tuomet, išklausę mišiu, jie mirė: Šv. Melchioras sausio 1, 116-oms metų; Šv. Baltazaras sausio 6, 112-os metų; ir Šv. Kasparas sausio 11, 109-ųjų metų“.

Nors tokie istoriniai anachronizmai mums šypsni ir sukelia, pasak kun. Brown, šis vaizdingas mąstymas apie išminčius ne per toli nueina nuo paties Mato intencijos. Išminčius minėdamas, Matas, be abejo, turėjo galvoj savo paties bendruomenės nezydus krikščionis. Nors šie savo gimimo paveldu teturėjo Dievo apreiškimą gamtoje, jie buvo Jėzaus patraukti; ir, išmokę žydų šventraščius, jie įtikėjo Mesijū-Kristumi ir jį garbino. Tolinėsnieji krikščionių mąstymai apie šią paslaptį ją tik papildė velesnių krikščioniškų išgyvenimų spalvomis: išminčiai Kristų pagarbino kaip Dievą ir žmogų; o vėliau jie jį garbino jo paties įsteigta prisiminimo auka, Šv. Eucharistija. Tai šventraštinis mąstymas, besiremiams labai teisingu instinktu.

Kokią žvaigždę išminčiai galėjo matyti?

Kokia žvaigždė galėjo išminčius pasukti Jeruzalėn ieškoti karaliaus žydu tautoj? Kun. Raymond Brown išdėsto tris teorijas, kas ta žvaigždė galėtų būti. Kepleris (1571-1630) teigė, jog tai buvusi supernova, nauja žvaigždė. Nova arba supernova tai tolimoj erdvėj įvykęs didelis spro-gimas, kuris ilgesnį laiką duoda labai daug šviesos ir iš kurio atsiranda nauja žvaigždė. Novos matomos tik su teleskopais; supernovos matomos paprastai akimi ir šviečia daug labiau negu kitos žvaigždės naktį, o kartais ir dienos metu matomos. Tačiau supernovos yra tokia retenybė, kad jei tokia būtų buvusi, ji būtų pažymėta to laiko turimuose užrašuose, o tokia neminima.

Kiti mano, kad tai galėjo būti Halley kometa, kuri šįmet vėl pasirodo. Ji praskrido 12 metais prieš Kristų, ir tai dar būtų įmanoma, kad Kristus tais metais galėjęs gimti. Didžiausia kliūtis kometos teorijai ta, kad kometa nėra žvaigždė. Tačiau Origenas (3

Yves Broussard

Iš „Skersai nepermaldomumo“ (1981):

Suvargęs
piemuo eina
pro akmenų krūvą
nematydamas
danguje
profilu iširašančių ištiestų rankų
surūdijusių vežimėlio
griaučių

Tada suklykia kregždė

Suskerdėjus
žievė prasiveria
ir ištryšksta
žiema

Sudrebėjęs
gluosnis
išduoda akimirka
krūpteli magiška valanda
jau gali užgulti žiema

Paukštis sugrįžta
apvaldo erdvę
brūkšniu
už laiko
ribų

Ant baltos sienos
tįsta plyšys
nurodydamas
paskutinį išlikimo
tašką

Miego ištroškusi galva
prilaima sausų akmenų sienos
ir krūptelėjanti sučirpanti žiogui
sugebėk dar kartą atpažinti
žemės alsaviną
rudens vėjo dvelkime

PASAULIO PRADŽIA?

Neapibūdinama kriauklė
amžinybės pasiasalis
šis nušifuotas akmenukas
kurį apglėbia ranka

Gomuryje išryškėja
sielos skonis
lyg hiltų iš ilgai
kramtytos žolės

Pasklidusi
savo kraštutiniame nepritekliaus

Banda
slenka
tremties ribos link

O banga vis
tebeplaka laiką

Iš „Grynumo viduryje“ (1985):

Prasiženk įstatymams!

Tai ne bitė
daužosi į langą
tai troškimo
varsų
žaiabas

Peržengtas slenkstis
nebetoli žiema

Liepsna jau
rodo neramumo ženklus
Naktis jau
maišosi su spalvom viduje

Pasirenku kraštą
kur pilna sniego
kur mėlynuoja
paparčiai
ir
ant kiekvienos
trobos
slenksčio

prikalta
laimė

Žiema užklupo
anksčiau
negu paprastai

Kaimelio dūmai
vėl užmezga ryšį
su suplukusiais iš rudens
pasprukusiais kvapais

Kažkur
skardi varpas
skelbdamas progą
paskutinei atgajos valandai

Versmė
tokia lieknutė
kad akimirka
lieka
pakibus ore

Paukštis
metodišku
skrodimu tvarko erdvę
ir apnuogina
laiką

Visi pasaulio
akmenys
suburti
statyt
iš naujo

netikėtinumai

Nenuilstamai
liepsna sprogdina
erdvę

Pakraščiuose
svyruoja siela

Bet kur
naktis?

Tarp suakmenėjusių iškasenų ir žemės
dar viskas tebeįmanoma

Vyturio
pakilimas
visuomet
stebins
Amžinajį

TĖVO MIRTIS

Šioje perskeltoje valandoje
amžinybė
sulinksta
po mano ranka

Vertė Birutė Ciplijauskaitė

Yves Broussard, Marselyje leidžiamos poezijos žurnalo SUD vienas iš steigėjų (1970 m.) ir redaktorius, yra jau devynių poezijos rinkinių autorius, 1983 m. gavęs Artaud premiją už savo *Skersai nepermaldomumo*. Nuo pat pirmųjų knygų jo poezija pasižymi dideliu žodžių ir įvaizdžių taupumu, sutelkiant į kiekvieną iš jų daugiasprasmškumo galimybes. Jam būdinga eilėraščių pradėti prieviksiu ar dalyviu ir išdėlioti paskirus žodžius po eilutę, leidžiant jiems išvystyti savo pilną potencialą. Visai nevartoja skyrybos ženklų. Jo eilėraščiai linksta į abstraktumą, perduodant tik esencijas; juose visuomet jaučiamas gryninimo

procesas, davęs vardą jo priešpaskutiniam rinkiniui. Poeto „aš“ lieka nuošaliai: užrašomi tik akimirkos įtaigijimai, neatsisakant jų filosofinės prasmės. Pietų Prancūzijos gamta: uolėtos Vidurmečio jūros pakrantės, žydras dangus ir vanduo yra palikę juose savo pėdsakų. Čia pateikiami pavyzdžiai iš jo dviejų knygų. SUD neretai skiria visą numerį vienam poetui ar vieno krašto atbalsiams. 1982 m. (num. 44/45) pateikta *Sovietinė poezija*. Ten įdėta, po atskira antrašte, ir Latvijos bei Lietuvos poetų, duodant ištraukų iš Baltakio, Maldonio, Marcinkevičiaus, Mieželaičio kūrybos

— B.C.

Trys Karaliai romėniškoj tradicijoj: ketvirtuo šimtmečio pradžios sarkofago detalė Arles Krikščioniškojo meno muziejuj, Prancūzijoje.

šmt.) kaip tik manė, kad Kristaus žvaigždė turėjo būti kometa, nes, vesdama išminčius, ji turėjo judėti. Tačiau yra dar antra problema: kometa paprastai pranašaudavo nelaimę, ir dėl to vargu ar ji galėjo pranašauti išganytoją karalių. Trečioji teorija, kad ta užtekanti žvaigždė galėjo būti pasitaikęs planetų suartėjimas. Jupiteris ir Saturnas yra lėčiausias iš matomų planetų,

skriejančių apie saulę. Jupiteris apskrieja saulę kas dvylika metų; Sturnas kas trisdešimt. Kas dvidešimt metų šios dvi planetos prasilenkia, ir tai vadinama planetų suartėjimu (conjunction). Daug rečiau trečia planeta, Marsas, praslenka pro prasilenkiančias Jupiterį ir Saturną taip, kad viso trys planetos matyti vienu kartu. Kepleris šį įvykį pastebėjo 1604 m. spalio mėnesį. Jis išskaičiavo, kad

šis trijų planetų suėjimas įvyksta kas 805 metus ir kad tai įvyko 7-6 metais prieš Kristų. Šis įvykis paminėtas egiptiečių papirusuose, mininčiuose įvykius tarp 17 m. pr. Kr. ir 10 m. po Kr., pastebint, kad tas planetų suartėjimas įvykęs Žuvų zodiako žvaigždynė. Nors nežinom, kokią prasmę Jėzaus laikų žydai skyrė Žuvų žvaigždyniui. Bendro astrologijos literatūrinukelta į 4 psl.)

Lietuvių moterų dailininkių draugijos sukaktis (5)

ADA SUTKUVIENĖ

Si straipsnių serija yra skirta supažindinti skaitytojus su Lietuvos moterų dailininkių draugijos veikliomis narėmis draugijos 15 metų sukakties proga.

Eleonora Marčiulionienė

Dailininkė Eleonora Marčiulionienė mums gerai žinoma kaip viena iš nedaugelio keramikos meno kūrėjų. Kilusi nuo Tauragnų, keramikos studijas baigė Kauno meno mokykloje. Gavusi Svietimo ministerijos stipendiją, turėjo progos studijas gilinti Čekoslovakijoje. Jos gabumai keramikos srityje tapo įvertinti 1937 m. Paryžiaus pasaulinėje dailės parodoje Garbės diplomu. Tais pačiais metais dalyvavo dailės parodoje Berlyne, o 1939 m. jos darbai buvo išstatyti dailės parodoje New Yorke. Nuo 1939 m. iki 1944 m. dėstė keramiką I-joje Kauno amatų mokykloje. Po pasitraukimo į Vakarus, 1945 m., buvo pakviesta dėstyti Dailės ir amatų mokykloje Freiburge, Vokietijoje. Čia sukūrė apšviestus darbus, kurių vienas (vaza) tapo Lietuvos Bendruomenės išrinktas kaip vestuvinė dovana Anglijos karalinei Elzbietai II. Kitą puošnią vazą sukūrė Lietuvos Raudonojo Kryžiaus užsakymu Čikagos kardinolui Strichui.

Emigravusi Australijon, dirbo savo pamėgtoje srityje, kiek tik gyvenimo sąlygos leido, dalyvavo parodose Sidnėjū ir kitur. Po šešerių metų atvyko į Ameriką ir netrukus gavo užsakymą sukurti Kryžiaus kelius tėvų mairjonų koplyčiai Chicagoje. Čia taip pat sukūrė panašius Kryžiaus kelius tėvų jėzuitų koplyčiai prie Jaunimo centro. Dail. Eleonora Marčiulionienė pasižymėjo dideliu darbu, dalyvavo grupinėse parodose, laimėdama ten premijas, pvz., parodų tautinė tema pirmą premiją už „Lietuviškas vestuves“. Yra surašiusi keletą individualių keramikos meno parodų, kurios susilaukė nepaprastai didelio pasisekimo. Jos darbai yra įvairiose Europos, Australijos ir JAV kolekcijose.

Nors dailininkė nesvetimi stambios apimties projektai, dauguma jos darbų — kamerinio pobūdžio: vazos, žvakidės, lėkštės, figūrėlės, savo šilumumu ir žaismingu dekoratyvumu lengvai suradusios vietą mūsų interjeruose. Kūrybai tematiką dažnai renkasi iš lietuvių liaudies dainų, pasakų, papročių, mitų, tačiau vien tuo neapsiriboja, nemažiau domėdamasi religinėmis temomis. Jos keramikoje randame realistinių, simbolių, fantastinių ir abstrakčių elementų, gausu augalinių, organiškių formų, ir visa tai su spalvinga, dažnai tapybiška glazūra, puikiai išsako gyvenimo džiaugsmą. Tik retesniais atvejais ji tampa santūri, leidama molui kalbėti savita, grubia kalba, faktūros šiurkštumu ir formų monumentalumu.

Dailininkė Eleonora Marčiulionienė yra Lietuvos dailės instituto narė nuo 1947 m. Lietuvos dailininkių draugiją įsijungė nuo pat jos įsikūrimo ir dalyvavo beveik visose jos ruošiose parodose.

Marytė Meškauskaitė-Gaižutienė

Dailininkė Marytė Meškauskaitė-Gaižutienė — keramikė. Ji gimė Lietuvoje, Kaune. Keramikos menu susidomėjo palyginti neseniai,

jau įsigijusi daktarą visai kitoje srityje. Studijavo Mundein College, Wayne State universitete ir Illinois technologijos institute. 1973 m. jai buvo suteiktas daktaro (Ph.D.) laipsnis baltymų biochemijos specialybėje. Kurį laiką šioje srityje dirbo, yra parašiusi nemažai straipsnių savo specialybės temomis.

Sukūrusi šeimą ir auginama vaikus, susidomėjo keramika. Keramikos kursas lankė Hyde Park Art Center ir Chicagos meno institute, kur dirbo su keramikos specialistu G. Geismanu. Dalyvavo daugelyje grupinių parodų, amerikiečių ir lietuvių tarpe. Yra surašiusi nemažai individualių keramikos parodų Čiurlionio galerijoje Chicagoje, Detroito, Clevelande, laimėjusi premijų. Nenuilstamai dirbo akademine srityje, dėstydamas keramikos meną Chicagoje Jaunimo centre, Balzuko lietuvių kultūros muziejuje, Montessori mokykloje ir Jaunimo stovyklose Dainavoje.

Skatindama savo mokinius stebėti gamtą, pažinti molio savybes, pamazū keitėsi ir pati. Iš intymios, kamerinės, utilitarinės nuotaikos perėjo į monumentalią, kūriniai įgavo stipresnes skulptūrinės savybes. Tirdama estetines molio galimybes, dažnai visiškai atsisako išviršinių puošmenų, kaip ornamentikos ir glazūros, panašiai kaip Cezanne atmetė daiktų paviršutiniškumą ir pažvelgė į jų esmę, jų gryną geometriją. Dekoratyvumas pas ją retas, nors kartais kartais žaisti faktūriniais kontrastais, sukompnuodama žmogaus technologijos elementus (veidrodžius) su gamtos (akmenys) ir dviejų

Dalia Kolbaitė

Marytė Meškauskaitė-Gaižutienė prie savo keramikos darbų. Nuotrauka Jono Tamuliūčio

Eleonora Marčiulionienė

Madona

sintezę — savo sukurtus skulptūrinis objektus. Jos kūrybai būdingos organinės, biomorfines formos, subtiliai nusakancios gamtoje slypinčią dinamiką. Tik apvalydama savo kūrybą nuo pašalinių elementų, dažnai atsisakydama technologijos mandrybių, sugrįždama į primityvumą su didele pagarba molui, ji sugeba mums atskleisti pasaulį, pilną gyvybės.

Dailininkė Marytė Meškauskaitė-Gaižutienė priklausė Hyde Park Art Center, Lietuvos dailininkių draugijai ir yra dalyvavusi keliose jos ruošiose parodose.

Dalia Kolbaitė

Dailininkė Dalia Kolbaitė prieš trejetą metų įsijungė Lietuvos dailininkių draugijai ir dalyvavo draugijos surašytoje parodoje 1984 m. pavašarį su stipriais tapybos darbais.

Gimusi Kaune, jau nuo pat mažens jautė patraukimą dalei, tačiau pirmoji studijų šaka nebuvo meno srityje. Ji studijavo prancūzų literatūrą

Čikagos universitete, įsigydamas magistro laipsnį. Du metus dėstė prancūzų kalbą Northern Illinois universitete, De Kalb, Illinois. Susidomėjęs menus išliko gyvas, todėl ji ėmė lankyti meno kursus tame pačiame universitete. Vėliau vyko į Paryžių prancūzų kalbos patobulinimui ir toliau tęsė meno studijas Prancūzijoje privačiai. Būdamas Europoje, stengėsi kaip galima daugiau susipažinti su ten esančiais meno lobiais. Tuo tikslu pakeliavo po Italiją, Ispaniją, Graikiją, Angliją ir Šveicariją.

Po poros metų grįžo į Chicago, lankė Čikagos meno institutą, apvairnuodama studijas bakalauro laipsniu. Tuo pačiu metu dalyvavo grupinėse parodose, pradedant nuo Lietuvos dailininkių sąjungos ruoštos parodos Morrison viešbutyje Chicagoje, vėliau Northern Illinois universitete, Čiurlionio galerijoje, Inc., Jaunimo centro Čiurlionio galerijoje, Loyolos universiteto bibliotekoje ir NAB Gallery Chicagoje.

Čikagos meno instituto įtaigijimu, kaip pasisako pati dailininkė, pakrypo į abstraktą, save išsakydamas didelio formato drobėse drąsiu potėpiu ir ypač turtingu koloritu. Šiuo metu domisi figuratyvine kryptimi — žmogaus figūros bei portreto studijomis.

Šalia to, dailininkė Dalia Kolbaitė mums įdomi ir kaip poetė, rašytoja. Jos giliai mistiniai, meditatyvinio pobūdžio eilėraščiai spausdinami „Ateities“ žurnale ir „Drauge“. Dažnai rašo „Drauge“ skiltyse teoretiniais meno klausimais, pateikia Čikagos muziejuose bei galerijose vykstančių parodų apžvalgas ir kritiškus įvertinimus.

ATITAIŠYMAS

Mykolo Drungos recenzijoje „Ekspresu iš Metropolitan“ praėjusio šeštadienio „Drauge“ kultūriniam priede (1986 m. sausio mėn 4 d.) antrasis sakinytas turėjo taip skambėti: „Žinojome, kad ji gimė Vilniaus krašte (prieš Antrąjį pasaulinį karą); girdėjome, kad ir jos kilmė lietuviška (tą lyg ir bylotų jos mergautinė pavardė; tik kodėl ji rašosi „Zylis“, o ne Zylis — atseit, Zilytė?), bet tuo pačiu visai nejutome, kad ji būtų su lietuviškumu ar lietuvių tauta sumezgusi kokį nors apčiuopiamesnį ryšį“.

Ritualinis pasikalbėjimas apie rašytojų viešnagę Amerikoje

Rugpjūčio-rugsėjo mėnesį įvykęs lietuvių rašto bei žodžio menininkų apsilankymas Amerikoje tris mėnesius Lietuvos partinėje spaudoje neegzistavo, išskyrus porą sakinėlių išėjimams skirtame „Gimtajame krašte“. Tas įvykis oficialiai buvo „ne įvykis“. Pagaliau gruodžio 21 dieną „Literatūroje ir mene“ buvo išspausdintas pasikalbėjimas su Amerikoje viešėjusia ketveriuke. Ir taip, partijai leidus, įvykis tapo įvykiu.

Pasikalbėjimo tekstas — ne tik jo turinys, bet ir forma — yra tarsi literatūros Lietuvoje parabolė: rašytojai ir menininkai duoda viešą atskaitą, įsprausti tarp dviejų aparčių — Drilingos ir Kazakevičiaus; rimi, nuoširdūs, išskantys žodžiai aptverti dinozauriniais lozungais; Drilinga ir Kazakevičius įgrūsti tarp Fedorenkos ir Markovo; Fedorenka ir Markovo kišti tarp KGB ir prukuratūros. Tai tokie erdvūs „tarybinės“ lietuvių literatūros plotai!

Savo įžanginiame žodyje Drilinga pirštais perbėga pagrindinius Kremliaus vargonų klavišus. Ypač kakovoniškai skamba jo tvirtiniai, mas, kad „tarybinė“ visuomenė „visad stengiasi palaikyti... įvairių pažiūrų žmonių kontaktus“. Kaip pavyzdžiui, su Gintautu Iešmantu, Antanu Terlecku, ar Nijole Sadūnaitė? Ar užsienis gali pasitikėti valdžia, kuri kitais galvojančius pavaldinius baudžia konclageriais? Ar dėl šitos „tarybinės“ kontakto meilės ilgus metus užtruko derybos dėl lietuvių rašytojų ir menininkų išleidimo viešneig Amerikoje?

Bet šios viešnagės išsipildymo negalima apriboti Maskvos ar Vilniaus įstaigų leidimu. Kai po Stalino mirties lietuvių krašte ir užsienyje spontaniškai pradėjo keistis laiškais, taip ir Lietuvos menininkų apsilankymas išreikšė gaivališką geismą pasinaudoti elementaria žmogaus teise — bendrauti su savo tautiečiais, su tautos kūrybinio žodžio puoselėtojais. Įdomiu tapimu lapkričio mėnesį Budapešte vykusio Tarptautinio kultūros forumo metu pirmą sykį Kremliaus kontroliuojamoje teritorijoje spontaniškai susitiko Vakarų ir Europos rašytojai bei intelektualai.

Gerai, kad lietuvių rašto ir žodžio menininkai sugebėjo apsilankyti Amerikoje. Gyvų žmonių bendravimas netotalitarinėje aplinkoje naudingas ir tiems, kurie neteko tėvynės, ir tiems, kurie prarado laisvę. Galutinėje išvadoje laimi lietuvių kultūra. O pelus nuo grūdų sugebės atskirti ir išei-

viai, ir tautiečiai krašte.

Žinant lietuvių nomenklatūrinės inteligentijos — ar, trumpiau tariant, privilegijotijos — pastangas įtikinti išėjimą ir užsienį tos „tarybinės“ kultūros „atvirumu“ ir „laisvumu“, stebina pasikalbėjimo rezisūros primityvumas. Eilinis aparčiųas Kazakevičius nurodinėja kūrybingiems žmonėms, rašytojams ir intelektualams, kaip jie turi elgtis, galvoti, interpreuoti pasaulį. Matyt, prisimenuose prokurorą Bakučionį, jis pradeda apklaušinti rašytojus, ar jie tikrai kalbėjo apie kaimo dingimą iš lietuvių literatūros ar apie jaunųjų lietuvių autorių dėmesį moderniajai Vakarų raštijai. Apsisukęs, Kazakevičius sviedžia provokacinį klausimą: ar tikrai — kaip tvirtina Kavolis, Šilbajoris ir Almenas — Amerikoje laisviau gaunama informacija, lengviau prieinama vėliausi mokslo ir meno pasiekimai? Ir atsakyk, rašytojau, kad nori, į tokį klausimą. Kas bus, jei atvirai pasakysi, kad Amerikoje, ne kaip Lietuvoje, gali laisvai gauti bet kurią knygą; kad kai kurių svarbių autorių — kaip George'o Orwell'o Česlovo Milošo, Tadeuzo Konwickio, Milano Kunderos, Saulo Bellovo, ir daugelio kitų — Lietuvos negalima ne tik nagrinėti, bet ir paminėti? Ar jeigu paminėsi, kad Lietuvos knygynuose ar bibliotekose neįmanoma gauti net elementarios literatūrinės medžiagos iš užsienio (kaip net buvo rašyta „Pergalėje“)? Bus uždarytos durys į leidyklą, redakcijas, bus užčiaupta burna — skaudi kaina. Tad nieko kito nelieta, kaip laviruoti, pasakoti, kad Amerikoje daugelis teskaito pigius bestselierius, ir panašiai. Galiausiai, pasikalbėjimui baigiantis, tas pats Kazakevičius nubrėžia lietuvių literatūros ribas, nustato kultūros ir kultūrinių ryšių pobūdį — lyg „Brolių Karamazovų“ Smerdiakovas, apibūrinantis Rusijos kultūros gylį ir plotį.

„Literatūroje ir mene“ pasirodęs pasikalbėjimas apie „Viešnagę už Atlanto“ tėra įprastinis „tarybinis“ ritualas. Amerikoje apsilankiusiems rašytojams — net ir tiems, kurie tebetiki Lenino—Stalino religija — tokie ritualai nelengvi ir nemalonūs: reikia mėginti aiškinti, ir aiškintis, ir nepaslysti, ir per daug nenusižeminti, visą laiką žinant, kad tave stebi ne tik „būdi gorbatioviečių akis“, bet ir patriotinė Lietuva, ir ta „netubuloji“ išėjija. Suprاندami šį rašytojų padėtį, žinodami jų gyvenimo ir kūrybos sąlygas, gerbiame jų pastangas išsaugoti žmogišką orumą.

P.

NAUJI LEIDINIAI

• WORLD LITERATURE TODAY, Vol. 59, No. 3, Summer 1985. A Literary Quarterly of The University of Oklahoma. Editor: Ivar Ivask, 630 Parlington Oval, Room 110, Norman, Okla. 73019. Metinė prenumerata 23 dol. Žurnalas didelio formato, kiekvienas numeris netoli 200 psl.

Literatūros bičiuliai, norinčiam žinoti, kas šiandien darosi globaliniame literatūros pasauly, šitas įžvalgus literatūros žurnalas yra tiesiog būtinas. Tai įvairių tautų, įvairių kalbų ir įvairių kultūrų šių dienų literatūros ir enciklopedija, ir platesni bei gilesni studijiniai straipsniai.

Štai naujo numerio turinys. French Colonialism in Africa: The Early Novels of Ferdinand Oyono—Charles Ponnuthurai Sarvan. The Metaphysical and Material Worlds: Ayi Kwei Armah's Ritual Cycle—Derek Weight. Pleasure and Joy: Political Activism in Nadine Gordimer's Short Stories—Barbara Eckstein Fulvio Tomizza's Depiction of the Italo—Yugoslav Frontier—Ante Kadić. Eeva Kilpi: Woman, Karelian, Finn—Kathleen Osgood Dana. The Tragic Vision of Tanti Malmanche—René Galand. The Graves of Connemara: Ireland's Máirtín Ó Cadhain—Joan Trodden Keefe. Alienation, Nostalgia, and Homecoming: Editing an Anthology of Goan Literature—Peter Nazareth. A Comparative Study of Basque and Yugoslav Troubadourism—Gorka Aulestia. A „Golden Age“ for Chinese Writers—Robert E. Hegel. Mario Luzi's Latest Poetry—G. Singh. Fourth Revised Charter of the Neustadt International Prize for Literature.

Daugiau negu pusę viso numerio susilapija užima žurnalo dalis, pavadinta „World Literature in Review“. Tai įvairiausių tautų literatūrų naujausių knygų apžvalga—recenzijos. Lietuvių literatūra čia visada įterpiama į skyrių, pavadintą „Finn-Ugric and Baltic Languages“. Šį kartą R. Šilbajorio čia recenzuojama Justino Marcinkevičiaus redaguota ir Maskvoje anglų kalba išleista 18-20 šimtmečio lietuvių poezijos antologija „The Amber Lyre“. Pačius vertimus recenzentas vertina teigiamai kalbine prasme, tačiau teisiškai atitrunka, kai antologijoje visiškai nėra nei gyvųjų, nei mirusių išėjvijos poetų, prieš kuriuos ne vienas antologijon patekęs sovietinis atrodė „like small puddles indeed“.

(h. brd.)

VISUOMENININKO PREMIJA VYTAUTUI DORELIUI

Visuomenininko premija už 1985 metus paskirta Urugvajaus veikėjui Vytautui Doreliui, gyvenančiam Montevideo mieste. Premijų skyrimą tvarko Pasaulio lietuvių katalikų bendrija. Mecenatas kun. dr. Juozas Prunskis. Ši premija skiriama kasmet. Pasaulio lietuvių katalikų bendrija kun. J. Prunskis prapirpino 10,000 dolerių, kad iš palūkanų būtų kasmet skiriama premija už visuomeninį darbą pasaulio lietuvių išėjvijoje.

LITERATŪRA — NE PAMOKSLAI

Nėra abejonės, kad filosofo ir rašytojo uždaviniai yra skirtingi. Filosofas, imdamasis žmogiškosios būties analizės, drauge ieško atsakymo, koks žmogus privalo būti. Filosofinė žmogaus samprata visada išsiskleidžia atitinkamu žmogaus idealu. Priešingai, rašytojas, kurdamas savo veikėjus, rūpinasi sukurti gyvus žmones ir todėl lygiu domesiu kreipiasi į visa, aukštą ir žemą. Visiškai nėra pagrindo iš rašytojo reikalauti, kad jo žmonės ištikimai realizuotų kurį nors idealą. Greičiau užsimojimas įkūnyti literatūrinuose pavalduose grynus idealus iš anksto būtų paženklintas netiesia.

Juozas Girnius

Apie Tris Karalius

(Atkelta iš 3 psl.)

roj Žuvų žvaigždynas susietas su žydais ir su paskutinėmis dienomis, t.y., gadinės pabaiga. Jupiteris susietas su pasaulio valdovu, o Saturnas susietas su Sirijos-Palestinos kraštu ir yra vadinamas Amoritų žvaigžde.

Vėlesnių laikų žydai interpretavo Jupiterio ir Saturno prasilenkimą Žuvų žvaigždyne kaip Mesijo atsiradimo ženklą. Abraomas Bar Hiyya (ca. 1100 po Kr.) manė, kad šis susijungimas įvyksta kas 2,859 metai (o iš tikrųjų įvyksta kas 257 metai) ir kad paskutinis toks sujungimas įvykęs 1395 m. pr. Kr., kuomet žydų Įstatymo knygos (Torah,

pirmos penkios Seno Testamento knygos) buvo paskelbtos per Možę. Jis laukė Mesijo prieš sekantį planetų suėjimą, kuris įvyksias 1464 po Kr. Sekantis šių planetų prasilenkimas Žuvų žvaigždyne įvyko Izaoko Abravanelio (1437-1508) gyvenimo laiku. Naudodamasis Bar Hiyyos kalkuliacijomis, jis išskaičiavo, kad Išėjimas iš Egipto įvykęs 83 metais po planetų suėjimo 1395 pr. Kr., ir kad Mesijas ateisias 83 metais po antrojo planetų suėjimo 1464 m. po Kr., t.y., 1503 m. Abravanelis nežinojo, kad šis planetų suėjimas iš tikrųjų įvyko pora metų prieš Jėzaus Kristaus gimimą.

Nors galimybių yra įvairių, kokią žvaigždę išminčiai iš tikrųjų matė, tegalime spelioti.